

V demokratických systémech je kontrola nedílnou součástí procesů probíhajících v rámci ekonomicko-právních vztahů. Kontrola představuje nezbytný předpoklad pro řádné fungování jakéhokoliv systému. Její význam spočívá v poskytnutí základní zpětné vazby pro efektivní provádění činností, umožňuje poznat jaký je reálný stav, jeho změny, poskytuje podklady pro další postupy a slouží k vyhodnocení stanovených cílů nebo stanovení cílů budoucích. Umožňuje zjistit nedostatky v průběhu kontrolní činnosti, nasměrovat další činnost žádoucím směrem a zabránit včas škodlivým následkům.

Kontrola prováděná státem je specifickým typem činnosti, který se v mnoha ohledech liší od kontrol prováděných v soukromém sektoru. Jejich cíle jsou v důsledku postavení subjektů kontroly a smyslu jejich existence orientovány různými směry. Stát vystupuje jako veřejný subjekt, který zabezpečuje rozsáhlé potřeby svých občanů, hospodaří s prostředky velkého rozsahu, disponuje rozsáhlými pravomocemi a primárním cílem jeho snažení není zisk. Smyslem hospodaření státu s veřejnými prostředky je institucionální a materiální zajištění plnění funkcí státu a zabezpečení dodržování právních předpisů k těmto účelům vytvořených. Aby nedocházelo ke zneužívání a činnost byla prováděna správným způsobem, musí být stanoveny mechanismy, které budou schopny tyto cíle zajistit.

Ve všech demokraticky orientovaných státech, existují speciální nezávislé státní orgány vnější finanční kontroly s postavením nejvyšší kontrolní instituce. Jejich prvořadým úkolem je informovat veřejnost a parlamenty těchto států o tom, jak jednotlivé státní orgány a instituce, případně další veřejnoprávní i soukromoprávní subjekty nakládají se svěřenými státními a veřejnými prostředky.¹ V České republice plní tuto funkci Nejvyšší kontrolní úřad.

Cílem této diplomové práce, zaměřené na právní úpravu kontroly Nejvyššího kontrolního úřadu, je charakterizovat obecně kontrolu veřejné správy se soustředěním na oblast kontroly veřejné správy, prováděné nezávislými orgány, speciálně zřízenými pro provádění vnější kontroly veřejného hospodaření státu. V práci je zmíněn stručný nástin vývoje kontrolních institucí na území České republiky a typů kontrolních institucí, které se dnes v demokratických právních systémech vyskytují. Pozornost je věnována především platné právní úpravě kontroly NKÚ, jeho ústavnímu zakotvení, vymezení působnosti úřadu, organizačnímu uspořádání a postavení v našem právním systému včetně zapojení do mezinárodní spolupráce. Další kapitoly se zabývají celkovým pojetím provádění kontrolní činnosti, hospodařením a financováním Úřadu

a úpravě kárného řízení. Závěr je věnován významu a zhodnocení praktického přínosu existence Nejvyššího kontrolního úřadu v našem právním systému a posouzení právního rámce vymezeného pro jeho fungování.

Při zpracovávání diplomové práce jsem vycházela z právních předpisů vztahujících se k činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu, vnitřních předpisů NKÚ, mezinárodních dokumentů vztahujících se ke kontrolní činnosti nejvyšších kontrolních institucí, dostupné literatury, zveřejněných zpráv a odborných článků týkajících se kontrolní činnosti v médiích, tisku a z rozhovorů se zaměstnanci NKÚ.